

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Negyedévre	30 dinár
Egy óra	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL

Obiliteva (Zápolya) utca 1.
Szerkesztőség telefonszáma 24
Kiadóhivatal telefonszáma 21
MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTANI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Beeskerek, 1922.

LII. évfolyam, 73. szám.

Szombat, április 1.

Zecsevity volt hadügy-miniszter ügye.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 30.

Tegnap este a nemzetgyűlés befejezése után a minisztertanács ülést tartott, amelyen arról folyt a vita, hogy milyen álláspontot foglaljon el a kormány a Zecsevity volt hadügyminiszter ellen emelt vád ügyében. A minisztertanács megállapította, hogy a múlt évi téli ujoncbehívás a kormány határozata alapján történt és így azért az egész kormány felelős. A Zecsevity-ügyben a holnapi nemzetgyűlés titkos szavazással határoz és tekintettel arra, hogy a kormány a felelősséget magára vállalta, politikai körökben úgy vélik, hogy ez a kérdés kormányválságot fog előidézni.

Hatezer család kenyér nélkül.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, márc. 30.

Mint hogy a fémipari munkások és a munkaadók között megindult tárgyalások nem vezettek eredményre, a munkaadók szövetsége értesítette a munkásszervezeteket, hogy gyáraikban április elsején beszüntetik az üzemét. Ezzel hatszáz ezer család marad foglalkozás nélkül. Kormánykörökben még mindig biznak abban, hogy közbenjárással sikerül a munkásokat jobb belátásra és kenyéradóikat engedékenységre bírni. Tekintve, hogy a fémipar egyik legnagyobb és legfontosabb ága az angol iparnak, a kormány mindent elkövet, hogy az egyetlenlenségét elsimítsa. A minisztertanács permanens üléseket tart, amióta ez az ügy válságosra fordult.

Hírek Lenin haláljáról.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, márc. 30.

A wieni szovjetkövetség vezetője az összes wieni estilapokat felkérte, annak közlésére, hogy Lenin gyógythatatlan betegségéről és haláláról szóló hírek egyáltalán nem felelnek meg a valóságnak. Lenin nem halt meg, sőt csak nem is beteg, hanem fáradt, mert sokat dolgozott. Rövid időre visszavonult a nyilvános szerepléstől, hogy ismét erőhöz jusson. A betegségről és haláláról szóló hírek tendenciózusak. Céljuk Oroszországot a genai konferencia összehívása előtt kompromittálni.

Károly exkirály halálos beteg.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Páris, márc. 30.

Funchalbol érkező jelentések szerint Károly király állapota változatiannul súlyos. A lisszaboni püspöktől érkezett távirat szerint a volt király betegsége oly válságosra fordult, hogy szükségesnek látták az utolsó kenetet feladni. A spanyolbetegséget most kapta meg harmadizban. A kétoldali tüdőgyulladásal párosult hörghurut a beteg ellátóképességét annyira megtöri, hogy katasztrófától tartanak. Delug francia orvostanárt Funchalba várják. A tanár már két-izbe mentette meg Károlyt az életnek.

Wien, márc. 30.

Madeirából jelentik, hogy Delug kormányzósági tanácsost, aki Károly király orvososa volt, Wienből

Funchalba hívták. Delug tanár utazási költségeit a császári vagyonalapból akarták fedezni, de kiderült, hogy az alapnak nem volt elegendő pénze és így magángyűjtést rendeztek, amely háromnegyedóra alatt negyedmillió osztrák koronát tett ki. A wieni külföldi misztizók a legnagyobb előzékenységgel jártak el az utlevek megszerzésénél, úgy hogy Delug tanár még tegnap este elutazott.

Páris, márc. 30.

A „Matin” jelentése szerint az exkirály gyermekei közül Róbert főherceg is súlyosan beteg. Ottó trónörökös tegnap óta szintén lázban fekszik. A párizsi herceg egy párizsi tanárt kíván Funchalba elküldeni.

Páris, márc. 30.

Sixtus párizsi herceg ma délelőtt táviratot kapott Funchalból, hogy károly állapotában rosszabbodás állt be. Az orvosok megállapították a baloldali tüdőgyulladást, amely azonban már a jobb tüdőre is áterjed. A király állandóan negyven fokos lázban fekszik.

Wien, márc. 30.

Schager osztályfőnök szerda este Funchalból táviratot kapott arról, hogy Károly exkirálynak föladták a halotti szentségeket.

Budapest, márc. 30.

Csernoch hercegprimás ma Zita exkirálynőtől a következő sürgönyt kapta:

Ófelsége a király spanyolszerű kétoldali tüdőgyulladásban súlyos betegen fekszik. Tegnap este felvette a halotti szentségeket. Kérem Eminenciád és minden hűséges magyar imádságát.

Zita

Budapest, márc. 30.

Nem tudni milyen tendenciából, de több magyar és ezek nyomán külföldi lapok is Károly exkirály halálának hírért terjesztették. Megbízható forrásból szerzett információ szerint, ezek a hírek koholtak. A misztifikáció szerzőinek kinyomozására a vizsgálat megindult.

TÖZSDE

Március 30.

Beograd. Valuták: Dollár 81, Lei 6050, Csekkorona 148.

Devizák: London 356, Páris 725, Newyork 82, Milano 41340, Prága 150, Berlin 25325, Wien 1175, Bukarest 6250, Budapest 9095.

Zürich. (Nyitás.) Berlin 158, Newyork 515, London 2250, Páris 4625, Milano 2615, Prága 937 és fél, Budapest 57, Zagreb 156, Varsó 13, Wien 6, bélyegzett 7.

Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 157 és fél, Newyork 515, Lon-

don 2251, Páris 5635, Milano 2620, Prága 985, Budapest 57, Wien 6 és háromnegyed, bélyegzett 7.

Budapest. (Nyitás.) Valuták: Napoleon 3415, Dollár 895, Márka 288, Osztrák korona 11 és háromnegyed, Lei 645, Szokol 1566, Dinár 1028, Lengyel márka 21.

Budapest. (Zárlat.) Napoleon 3400, Font 3930, Dollár 893, Frank 8100, Márka 785, Lira 4475, Lei 640, Szokol 1655, Dinár 1040, Osztrák korona 12 és egynegyed.

Devizák: London 3920, Zürich 17350, Berlin 277 és fél, Wien 12 és egynegyed, Prága 1660, Milano 4450, Newyork 898, Páris 860, Zagreb 265.

A mai nemzetgyűlés.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 30.

A mai nemzetgyűlést délelőtt 11 órakor nyitotta meg dr. Ribár házelnök. A napirend első pontja volt Benin Steván bánati képviselő interpellációja a bánati határ rendezése kérdésében, amelyre dr. Nincsevity Momesiló külügyminiszter válaszolt. Benin a választ tudomásul vette. Ezután Marinkovity belügyminiszter válaszolt Krisztán Edbin szociáldemokrata képviselő felszólalására. Krisztán interpellációjában panaszt emelt amiatti, mert a rendőrség Szalonikiben egy szerbiai alattvalót, Marinkovity Mladent megkínozta. Ugyanis Marinkovityról azt hitték, hogy azonos a régens egyik merénylőjével és ezért ott elfogták és rosszul bántak vele.

Ezután a hadügyminiszter válaszolt a tartalékos tisztek ténylegesítése alkalmával elkövetett szabálytalanságok miatt Krisztán Edbin által tett interpellációra. A szkupstina elhatározta, hogy ennek az ügynek az alapos megvizsgálása céljából egy bizottságot jelöl ki.

Ujabb földrengés várható

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 30.

Valjevóból érkező hírek szerint a városon kívül a föld a földrengés következtében több helyen megrepedt, a hasadékokból vulkánikus eredetű cseppfolyós anyagok bugyogtak elő. Ugyancsak a valjevói kerületben több helyen hidak dőltek össze a rendkívüli erős földrengés következtében. A kárbecelek megkezdődtek és a kiküldött bizottságok jelentéseiből kitűnik, hogy a kár már eddig tizenkét millió dinár.

A földtani intézet értesítést adott ki, hogy újabb földrengések várhatók, miért is azon vidékek lakosainak azt ajánlja, hogy lehetőleg a szabadban tartózkodjanak. A közlő földrengés megfigyelésének egyszerűbb módszere az állatok feltűnő nyugtalansága.

Népünnepély az orosz inséges akció javára.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Beeskerek márc. 30.

Dr. Bogdanov Joconé főispán és Raity Szeptiszlav alispán meghívására tegnap délután 4 órára az alispáni kisteremben értekezlet volt, amelynek célja az orosz segítő-akció alapjának növelése. Az értekezletet, amelyre hivatalos volt Beeskerek város társadalmának színe-java, dr. Bogdanov Jócóné főispáné nyitotta meg, aki meleg szavakban üdvözölve a megjelenteket, megrázóan eseteli Oroszország és polgárainak rettenetes sorsát és felhívja a város egész társadalmát, hogy enyhítsen és segítsen az oroszországi nyomoron. Hogy ez az akció minél nagyobb anyagi haszonnal zárulhasson, be kell vonni az egész beeskereki társadalmat.

A megjelentek elhatározták, hogy húsvét mindhárom napján nagy népünnepélyeket fognak tartani a vármegyeháza kertjében, ahol mindenféle látni és szórakozni való lesz. Lesz egy órási tombola kétezer nyerhető tárggyal. Három zenekar fog játszani. Az első két napon át a tombolához nincs külön beléptidíj csak a harmadnap hangverseny lesz belépti-díjas. A megyeház kertjében mindenféle pavillonok lesznek felállítva, ahol eredeti orosz specialitások lesznek kaphatók ételben és italban. Általában az egész népünnepélynek orosz jelleget kívánunk adni.

Ezután megválasztották a rendezőseget, amely a csoportokba osztva ki fogja dolgozni az egész ünnepély programját, amelyet annak idején terjedelmesen és részletesen fognak közölni.

Az osztrák-magyar határkiigazítás.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, márc. 30.

A magyar kormány a legfelsőbb tanácsához indítványt intézett a nyugatmagyarországi határkiigazításokról és egyben panaszt tett a kijáratok alkalmával osztrák részről tanúsított magatartás miatt. Schober kancellár az osztrák parlament mai ülésén ismerteti az entente választát és a magyarok által felsorolt panaszokra vonatkozólag ad részletes felvilágosítást.

A csehszlovák kormány listát vásárol Budapesten. Budapestről jelentik lapunknak a „Wiener Auslands-korrespondenz”: A prágai kormány megbízottja, illetőleg bevásárlója már napok óta Budapesten tartózkodik, hogy a függőben levő rozsliszt ügyet végleg letárgyalja. A budapesti malomérdekeltség körében azt hiszik, hogy kilátás van arra, hogy a cseh korona árfolyamának emelkedése következtében nem tartanak majd mereven igényt az opciójuk értelmében nekik járó 400 vagon rozslisztra. Ezzel szemben cseh kereskedelmi körök felfogása szerint a prágai kormány az egész lekötött kvantum leszállítását követeli.

Csak négy gyermek után lesz családi pótlék.

A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése.

Beograd, márc. 30.

A pénzügyi bizottság ma délelőtt ülést tartott, amelyen az alacsonyabb rangú állami alkalmazottak és szolgák családi pótlékát szabályozza. Ugyanis megállapítást nyert, hogy a kisebbrangú alkalmazottak között sok van olyan, aki nagyobb juttatásokat élvez, mint a maga-

sabb osztályba sorozott tisztviselők. Ennek az a magyarázata, hogy az alkalmazottak sok esetben hét-nyolc családtag után kapnak családi pótlékot. A bizottság elhatározta, hogy az állami alkalmazottak ezentúl legfeljebb négy családtag után kaphatnak pótlékot.

Két kis gyermek tűzhalála.

A „Torontál” tudósítójától.

Belaerkrva, márc. 30.

Mint Belaerkrváról jelenti tudósítónk, a közelben fekvő Fehértelep községben megröndítő szerencsétlenség történt. A hegyoldalon fekvő községben Német János telepes háza ismeretlen okból kigyulladt és teljesen leégett. A házikóban Német két kis gyermeke volt bezárva, akik a tűz által keletkezett füsttől megfulladtak.

A falubeliek, akik a tűz lármájára rögtön az oltáshoz fogtak, munka közben hallottak valami segítségkiáltást, de képzelődésnek vélték, mert a ház tulajdonosát és feleségét még aznap délután látták a szőlő-

lökbe munkába menni. A falubeliek tehát az vélték, hogy a ház üres. Amint a tűz lokalizálása körül farradoztak, lélekzet szakadtan futottak haza a megrémült szülők, akik eközben értesültek az őket ért szerencsétlenségről. A falubeliekkel együtt most már kettőzött erővel folyt az oltás. Mikor végre benyomhatták a lakás ajtaját, borzalmas látvány tárult eléjük, a két gyermek egymást átölelve, holtan feküdt a szoba közepén. A szegény szülők nagy fájdalmat még tetézi az, hogy ellenük bűnügyi vizsgálatot indítottak gondatlanságból okozott emberölés miatt.

Hogyan osztják fel a „jóvátételt” a kis- és nagyentente államai között?

Amit már a spaai konferencia elhatározott.

A Torontál wieni szerkesztőségétől.

Wien, márc. 30.

A Magyarországgal szemben támasztott követelések aktuálisát tették azt a kevésbé ismert kérdést, tulajdonképpen hogyan osztják fel a győztes államok a legyőzöttek befolyó jóvátételét? Erről a felosztásról ugyanis a békeszerződésnek nem intézkednek, hanem csak később a spaai konferencián állapodtak meg a felosztás módjairól az entente pénzügyminiszterei. A spaai egyezmény I. szakasza megállapítja, hogy Németország által fizetett jóvátétel összege miképpen kerül felosztásra a győztes államok között. E felosztás szerint Franciaország 52, Anglia 22, Olaszország 10, Belgium 8, Japán és Portugália egyenként háromnegyed százalékot kap, míg a további 6,5 százalékot Jugoszláviának, Görögországnak, Romániának és a többi kisebb, a spaai egyezmény aláírói között nem szereplő állam részére tartják fenn. A spaai egyezmény 2. szakasza viszont megállapítja a felosztási kulcsot, amely szerint Ausztria, Magyarország és Bulgária jóvátételi fizetése megosztásra kerülnek. E kulcs szerint ezeknek a fizetéseknél a fele ugyanolyan arányban kerül felosztásra, mint a német fizetés, másik feléből pedig 40 százalékot kap Olaszország és a 60 százalékot Görögország, Románia, Jugoszlávia és a többi kisebb államok. Világos tehát, hogy ez az utóbbi felosztási kulcs kedvezőbb Olaszországnak és a kisebb entente államoknak, mint a német jóvátétel felosztási kulcsa. Ezeknek az államoknak, mindenekelőtt a kisentente államainak érdeke, hogy az Ausztria, Magyarország és Bulgária által fizet-

tendő összeg minél nagyobb részét tegye a jóvátételi tartozásnak. Minél inkább romlottak Ausztria, Magyarország és Bulgária pénzügyi viszonyai és minél inkább csökkent a kilátás a tőlük várható jóvátételre, annál erősebben indult meg a sajtókampány Olaszországnak és a többi érdekelt államban a spaai szerződésben megállapított felosztási kulcs revíziójáért. A pénzügyminiszterek párisi konferenciáján ugy látszik sikerült az olasz pénzügyminiszternek ebben a tekintetben bizonyos sikert elérni. Csakhogy nem a kulcsot vitatták meg, hanem megállapították azt a legkisebb összeget, amely a spaai egyezmény 2. szakaszában megállapított kulcs szerint felosztásra kerül. Ez a megállapítás tehát a mi szempontunkból nem egyéb, mint fikció, amelynek a célja nem oda irányul, hogy a jóvátételi bizottság döntésének elébevigyon, hanem csak azt célozza, hogy a jóvátételi összegből Olaszország és a kisebb államok, tekintet nélkül az Ausztria és Magyarország által fizetendő jóvátételre, bizonyos garantált összeget kapjanak. Igaz ugyan, hogy amit így kapnak, az úgynevezett C) sorozatu kötvényekből kapják, ami elért eredményüket némileg kétségessé teszi. Ezek a C) sorozatu kötvényeket, amelyeknek az összege 82 milliárd aranyárka, csak akkor bocsájtjuk ki, ha kamatozásuk (5 százalék) és törlesztési részleteiknek (1 százalék) a megfizetése biztosítva látszik. Tekintettel arra, hogy a C) sorozatu kötvények megelőző A) és B) sorozatu kötvények összege 50 milliárd aranyárka, legalább is bizonytalan, hogy egyáltalán kibocsátásra kerülnek-e ezek a kötvények. Ma, amikor a jobb belátás kezd már felülkerekedni és amikor az államok gazdasági egymásra utaltságának felismerése már a győzők gondolatvilágában is gyökeret kezd verni, könnyen lehet, hogy ezek a C) sorozatu kötvények nem is fognak napvilágot látni.

HIREK

A szezon nagy slágere, a Rigó-Markov-hangverseny április 3-án, hétfőn este fél kilenc órakor lesz a Kaszinóban. Jegyek Mangoldnál.

A szombati szobacica-bál minden- képpen szenzációsnak ígérkezik és az a nagyarányú érdeklődés, mely az egész beeskereki közönség körében a bál iránt észlelhető, biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a bál méltó lesz az eddigi Viktória-bálokhoz. A Fischer és Lutsch-égg kirakatában kiállított művészeti izlésű „szobacica” babák napok óta nagy érdeklődést keltenek.

Mükedvelői színelőadás. A veliki beeskereki önkéntes tűzoltó-testület folyó évi április hó 1-én, szombaton és 2-án, vasárnap este 8 órai kezdettel rendes helyárrakkal, vasárnap délután fél öt órai kezdettel pedig mérsékelt helyárrakkal színelőadást rendez. Ez alkalommal színelőadás kerül Paul Gevault négy felvonásos vígjátéka „A kis cukros”, melyet Heltai Jenő fordított magyarra. A rendező és karnagy Ripka Imre, a szereplők pedig a beeskereki mükedvelők legjobbjából rekrutálódnak s így eleve biztosítva van az elsőrangú előadás. A befolyó tiszta jövedelmet a tűzoltók ruha-alapjára fordítják. Jegyek elővételben Almássy Elek könyvkereskedésében kaphatók.

Magyarország ismét Lengyelország felé orientálódik. Miként már jelentettük, a lengyel kormány a múlt hetekben avval a kéréssel fordult a magyar kormányhoz, küldjön megbízottakat Varsóba egy magyar-lengyel kereskedelmi és áruforgalmi szerződés megkötésére. Lengyelország utóbbi időkben folytatott politikája miatt, miként a „Torontál” wieni szerkesztősége most jelenti, a magyar kormány vonakodott delegációt küldeni, azonban mégis győzött az a felfogás, hogy Magyarországnak meg kell ragadnia az alkalmat és be kell bizonyítania, hogy eszelekedeteiben nem érzelmi momentumok vezetnek, hanem reális gazdasági politikát folytat. Ezért a budapesti kormány elhatározta, hogy a delegációt összeállítja és az még ebben a hónapban Varsóba utazik a tárgyalások megkezdése céljából. Ezzel kapcsolatban egyes magyar politikusok ismét amellet kardoskodnak, hogy Magyarország az események ellenére is Lengyelország felé kell orientálnia.

Az utódállamok nacionalizálják a Meini-cég fiókjait. A „Torontál” wieni szerkesztősége jelenti: A wieni Meini Gyula cégnek a monarchia területén mindenütt voltak fiókjai. Ezeknek átvételére a wieni központ minden államban külön részvénytársaságokat fog alapítani. A magyar részvénytársaság megalapítására most folynak az előkészületek. Mihelyt ez megtörténik, sorra kerülnek a jugoszláv, csehszlovák, román és lengyel nemzeti részvénytársaságok.

Pártgyűlések Belaerkrván. A demokrata-párt folyó évi március hó 26-án pártgyűléseket tartott Ulmán és Izbiatyén. A gyűléseken nagyszámu választópolgár jött össze. Szerbiából megjelentek Angyelyity Pál, dr. Radoszavlyevity Milos és Montenegróból Csubroir Pál országgyűlési képviselők. A vojvodina-i képviselők közül dr. Vu- lefity Jova, dr. Boskovity Dusan és dr. Mijatovity Svetomir vettek részt. A gyűléseken igen lelkes volt a hangulat és este Belaerkrván a Ruzicska-szálloda éttermeiben 200 terítéki bankett volt.

Beogradi jogképviselő. Magánosok, bankok, kereskedők bizonyára érdeklődnek azon értesülést, hogy Beogradban oly jogerőhöz fordulhatnak, amely messzeható és befolyásos körökkel viszonyban áll, úgy hogy minden egyéni és kereskedelmi jelentőségű ügyet gyorsan és lelkiismeretesen elintézhessen. Ezen ajánlatos iroda címe: **Dr. Milan Dav. Orelly Beograd, Knjeginja Ljubica 2,** irodai telefonszám 1181, lakás telefonszám 1571. — Az iroda különlegességei: Belügyminisztériumban: Rendőri államhatóságnál: Beogradon és az ország egyéb kerületein való állandó tartózkodási engedélyek beszerzése bel- és külföldiek részére, ezenkívül utlevelek, láttaozások (vizumok), különösen beutazási engedélyek készítése. — Igazságügyminisztériumban: járás, kör, felebbezési és kereskedelmi törvényszéknél, valamint a semmisítő és kereskedelmi törvényszéknél, a kereskedelmi- és iparkamaránál; idegen alattvalók zárlat alá helyezett vagyonuk zárlat alóli felmentés iránti kérvényezések, kül- és belföldi alattvalók cégbejegyzése Beogradon és az egész SHS állam területén, külföldi adósságok és követelések leszámolása és behajtása, gyáralapítások és iparengedélyek. A pénzügyminisztériumban, valamint az iparvámigazgatóságnál Beogradon különféle engedélyek, vámmentesítések, vámbűnügyi képviselet stb.

Miről irnak a lapok?

A „Jugoslovenski Lloyd“ forgalmunk reorganizálásának a kérdésével foglalkozik. Az a kérdés merült föl, nem volna-e jobb a forgalmat egyáltalán kivenni a kormány kezéből és privát vállalkozókra bízni. Nem, mert úgy nemzeti, mint stratégiai szempontok megkövetelik, hogy házukban a magunk urai legyünk. Az a pár még privátvállalatban levő vasut 1908-ban nem mutatott föl több, mint 3-72% tiszta nyereséget. A privát tőkét a mai körülmények közt az ily rentabilitás nem elégíti ki. Viszont meg így sem maradhat, hogy a pénzügyminiszter mesterségesen emelje a forgalom költségvetésének aktivitását. A mi forgalmunk nem aktiv és egy szép napon majd csak napfényre kerül teljes szegénysége.

A „Jedinstvo“ bizik, hogy az egykori Vojvodina, mely még a múlt század 70-es éveiben művelődés tekintetében segítette Szerbiát, mai pillanatnyi fáradságait kipihenési és történelmi feladatának teljesen megfelel. Annak a politikának, hogy Vojvodinát úgy félvállról nézik és kezelik, csak akkor lesz vége, ha a fiatalabb generáció annak teljes kulturfőújításához hozzájárul.

A „Zasztava“ keresi azokat a horvátokat, akikkel, az extremitások utjáról letérve, a békés megegyezés felé lehetne haladni. A szerbek közt is hallani lehet ugyan bizonyos tervek az amputációról, de ezek ritkábbak, annál nagyobbak a végletek horvát részen. Hogy a megegyezés létrejöhessen, a horvát népnek nem blokkistákat, hanem más embereket kell a parlamentbe küldenie. Kosuticéval, mint közismert szerbfalóval nem lehet egy asztalnál a békéről tárgyalni. Addig, míg ezek be-zéinek a horvát nép nevében, csak nélkülük és ellenük lehet kormányozni.

Az élet mélységeiből.

— A „Torontál“ tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 30.

Szenzációs s a mai erkölcsi zül-
lottséget élénken megvilágító bün-
ügyet tárgyalt le tegnap a beeske-
reki törvényszék büntető tanácsa.
A vád a legszörnyűbb, ami egy
anyát terhelhet, a tett végrehajtá-
sában pedig a legsötétebb emberi
mételty, az értelem és lelkiismeret
teljes elhomályosodása, a tradicio-
nális nevelés legszomorubb bemoc-
kolása és legfelháborítóbb lábbal-
tiprása tünik ki. A középkori rém-
históriák és a modern ponyvairo-
dalomnak raffinált regényeibe illő
részlet az a sötét bűntény, melyet
két hónappal ezelőtt fedezett fel az
ittebei esendőség.

A történet.

Egy magyarittebei asszony ese-
semőjét ugyanis megfojtotta egy
kuruzslóasszony, néhány nap mulva
pedig az anya elégette a kemencé-
ben halott gyermekét. A bestiális
cselekedet persze nem maradt titok.
A falu szája nemcsak ért, hanem
néha — mint ebben az esetben is
— használ. Az ittebei esendőség
tudomást szerzett az esetről, megin-
ditotta a nyomozást, melynek ered-
ményeképpen felfedte a már-már
feledésbe menő bűncselekményt, a
bűnösöket pedig letartóztatta és
beszállította a beeskereki ügyész-
ség fogházába.

A bonyolult bűnügyben tegnap
délelőtt tizenegy órakor kezdtek
meg a tárgyalást. A szenzációs tár-
gyalás híre csakhamar elterjedt a
városban, úgy hogy mire a kihall-
gatásokat foganatosították, már
egészen megtelt a nagyterem érde-
lődőkkel. A büntetőtanács, mely
Bunity Iván, Balla Emil dr. és
Markovity Borivoj törvényszéki
bírókból állott, pontosan 11 órakor
vonult be a terembe. A jegyző-
könyvvezető Maximosev Ozren tör-
vényszéki jegyző volt. A vádat
Vojvodich Ivó királyi ügyész kép-
viselte, a védelmet pedig Hubert
Zsigmond dr., Kardos Samu dr. és
Zsupunzki Isza dr. ügyvédek lát-
ták el.

A vádirat.

A bíróság elnöke felolvassa a vád-
iratot, mely Német Kata magyar-
ittebei napszamosasszonyt ember-
ölés bűntettével vádolja, amit úgy
követett el, hogy 1921 novemberében
Petes Jánosné újszülöttjét meg-
fojtotta. Petes Jánosné ellen mint
bűntárs emel vádat, mert halott
gymekét elégette s ezzel eltűn-
tette a bűntett terhelő bizonyítékát.
Ugyanez a bűnösséggel terheli a
vádirat dr. Setyerov Szlavko köz-
ségi orvost is, aki olyan tartalmu
orvosi bizonyítványt állított ki,
hogy a szülés nem történt meg.

A gyilkosság története.

Az első vádlott, akit kihallgattak,
Petes Jánosné. Elmondja, hogy már
hosszab ideje különváltan él az
urától, akivel válópört folyt. No-
vember elején született a gyer-
meke.

Petesné részletesen elmondotta
gyermeké rövid tragédiáját.

— November elsején délután négy
óra tájban született meg a leány-
gyermek. Németné, aki a bába-
asszonyi teendőket látta el, már
több ízben jótanácsokkal szolgált
és orvosságokat adott nekem. Né-
metné egyik ócska szoknyámba
esavarta be a csecsemőt. Mivel ez

azonban folytonosan sirt, átvette
tőlem s az asztal végénél a földre
tette. Hogy azután mi történt a
gyermekkel, határozottan nem tud-
om, mert időközben elájultam és
hosszu ideig eszméletlen állapotban
feküdtem. Mikor újra magamhoz
lértem, megkérdeztem az asszony-
tól: hol a gyerek. Németné azt fe-
lelte, hogy a szájába rongyot du-
gott és levitte a kamrába.

— „Úgy sem élt volna soká a gy-
erek“ — mondotta az asszony, —
most csak az a fontos, nehogy tuda-
mást szerezzenek a halotról, mert
különbön bajunk akad. Fiam — szó-
lott hozzám — el kell égetni, ellen-
esetben kiderül eselekedetünk. Ha
elásná, kiráncigálná a holttestet a
kutya, legjobb lesz, ha a kemencébe
dugod.

A hallgatóságon látható borzon-
gást keltettek a szárazon, minden
megindultság és szájalom nélkül
elmondott szavak. Petesné azonban
nyugodtan folytatta:

— Vasárnapig otthagytam a kam-
rában a leánykát, Vasárnap reg-
gelre — még jól emlékszem a napra
— alaposan befűtöttem a banyake-
mencébe s mikor már erős volt a
láng, elővettem a holttestet és bele-
tettem a tűzbe. Egy szempillantás
alatt lángot fogott a rongy, amibe
beburkoltam a gyereket, utána már
nem mertem a tűzbe nézni, néhány-
szor magasabba fellobbogott az
izzó láng s aztán vége...

Itt egy kevéske szünetet tart s
nagyot sóhajtvá folytatja tovább:

— November 18-ikára tárgya-
lásra idéztek be a beeskereki tör-
vényszékhez. Németné nagyon félt,
hogy férjem megtalál vizsgáltni
engem. Kioktatott, hogy ebbe
semmi szín alatt ne menjek bele,
csak vesztemet okozom vele és or-
vosi vizsgálatra úgy sem kényszeri-
thetnek senkit, ha önkéntesen bele
nem egyezik.

A tárgyaláson a férjem tényleg
követelte megvizsgálátásomat, azt
állítva, hogy azért akar elválni tő-
lem, mert viszonyt folytattam, sőt
ennek eredménye is lett. Persze én
mindenáron szabadkoztam s mikor
már semmikép sem tudtam véde-
kezni, megígértem, hogy a legköze-
lebbi tárgyalásra orvosi bizonyít-
ványt hozok.

A felületes orvosi
vizsgálat.

Petesné ezután előadta, hogy mi-
kor Ittebére visszatért, másod vagy
harmadnap a lakására jött Setyerov
Szlavko dr. orvos és a községi szü-
lésznő és kijelentették, hogy a fő-
szolgabíró utasítására meg kell
vizsgálni őt. Petesné tiltakozott
ez ellen és kijelentette, hogy nem
veti magát alá az utasításnak. Mi-
kor Németné megtudta a fejlemé-
nyeket, Petesnéhez sietett és kérte,
hogy szerezzen pénzt, aztán csak
segít rajta valahogyan. Az asszony
hajlott Németné szavára, felkereste
egyik rokonát, Jámbor Sándornét
és kölcsön vett előbb kétezer majd
később ismét kétezer, összesen tehát
négyezer koronát. A pénzt Német-
néhez vitte, akinek azt az utolsó
koronáig átadta. Másnap aztán
tényleg elment az orvoshoz, előző-
leg azonban Németné javaslatára
tímsós oldatot használt.

Dr. Setyerov átvizsgálta — kissé
felületesen ugyan — és kiállította
az orvosi látleletet, mely szerint
Petes Jánosné nem szült. A bizo-

nyítványt az orvos elvitte a főszol-
gabírói hivatalnak.

A kuruzslóasszony vallomása.

Délután Német Katicát hallgatták
ki. A gyermeket kijelentése szerint,
nem ölte meg. Faluhelyen szokás-
ban van, ha sir a gyerek, szópóka
helyett törülköző véget dugnak a
szájába. Ő is csak ezt tette. Az ezer
dinár átvételéről nem akar semmit
sem tudni. Németné szembesitet-
ték Petesnével, mindketten azonban
továbbra is megmaradtak eredeti
állításaik mellett.

Utána Setyerov Szlavko dr. ittebei
orvos vallomását vették jegyző-
könyvbe. Három éve folytatja
praxisát. A vizsgálatért tizenöt di-
nárt kapott. Kijelentette, hogy Pe-
tesnével nem volt megállapítható
— mint sok esetben — hogy megtör-
tént-e a szülés vagy sem.

Mit mondanak az
orvosszakértők.

Setyerov kihallgatása után az or-
vosszakértők következtek. Biak
Adolf dr. ittebei orvos, Magyar Ká-
roly dr., Jaksity, Iszakovity Voi-
szlav dr., Neumann Gyula dr. és
Haidegger Lajos dr. beeskereki or-
vosok szakvéleményét hallgatta
meg a bíróság. Az orvosok szak-
véleménye az volt, hogy az orvosi
vizsgálat, amely egy hatóság hiva-
talos használatára készült, kétség-
telenül felületes volt, minthogy
a vizsgáló orvosnak tudnia kellett
volna, hogy ezt a bizonyítványt
nem aktaszereleg fogják valamihez
használni, hanem esetleg súlyos
bűnügyi bizonyítékot képez.

A tárgyalást pénteken fogják
folytatni és valószínűleg akkorra
lesz ítélet is.

Közgazdaság

A „Volta“ műszaki rt. közgyűlése.

— A „Torontál“ tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 30.

A „Volta“ műszaki r.-t. március
30-ikán délután három órakor tar-
totta meg második évi rendes köz-
gyűlését, amelyen Bak Imre igaz-
gató elnökölt. A kormánybiztos-
ság részéről Radojesevity Dusan
megyei főjegyző jelent meg. A
reszvénytársaság múlt évi tiszta
jövedelme — a mérleg szerint —
141019 korona. A közgyűlés határo-
zata alapján a tiszta jövedelemből
osztalek címén minden részvényre
40 korona jut, a tartalék-alap pedig
10.000 koronával gyarapszik. A ma-
tadékat a nyugdíjalapra, a fel-
ügyelő-bizottság jutalékára és az
igazgatói tantiémre fordítják.

A felügyelő-bizottság mandátuma
lejárván, új felügyelő-bizottsági
tagokká Rubin Armandot, Bolgár
Leót, Heufeld Frigyeszt, dr. Sztaity
Jovánt és Szentiványi Pált választ-
tották meg.

Az „Ambrózia“ cukorka- keksz- és konzervárugyár közgyűlése.

— A „Torontál“ tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 30.

Az „Ambrózia“ r.-t. cukorkagyár
ma délután négy órakor tartotta
rendes évi közgyűlését Száviés Iván
elnöklése alatt. A kormánybiztos-
t Radojesevity Dusan megyei fő-

Jegyző képviselte. Az igazgatóság jelentése és a mérleg felolvasása után a közgyűlés elhatározta, hogy osztalek címén részvényenként negyven koronát fizet ki és a tartalékalapot tízezer koronával gyarapítja. Az igazgatóság mandátuma lejárván, helyébe újat választott a közgyűlés. A megválasztott igazgatóság tagjai: Dr. Lazarevity Milán, Mihajlovity Dusan, Szávity Iván, dr. Végh Lajos, Kosztity Nikola, Mayer Aurél, Bak Imre, Mayer Henrik, Wattay Dezső. A felügyelőbizottság új tagjai: Demkó István, Erdélyán Pero dr., Jovanovity Milenko, Bolgár Leo, Goldmann József.

A közgyűlés Szávics Ivánnak kitett fáradhatatlan és kitartó buzgalmaért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A közgyűlés után igazgatósági ülés volt, amelyen Szentiványi Fált a vállalat felvirágzása körül szerzett érdemei elismerésül egyhanguan ügyvezető-igazgatóvá nevezték ki.

Sport

Vasárnap az Idény első mérkőzése zajlik le városunkban. A KAC szimpátiikus csapatát látja a Viktória vendégül. Tekintve a KAC-nak jó formáját — vasárnap a ZsTK-t zombolján 5:1-re verte — élvezetes küzdelemre van kilátás. Bár a KAC győzelme valószínű, a győzelmet a Viktória nem fogja olesón átengedni, mert a csapat két hét előtt Zombolján már figyelemre méltó kvalitásokat árult el s most akkori csapatát 4 emberrel erősíti meg. A mérkőzés d. u. 4 órakor kezdődik a Vásártéren. Bíró Moity (Obility).

A beogradi alszövetség megküldte a bánáti egyesületeknek a bajnokság sorsolását, mely már a jövő vasárnap elkezdődik. A sorsolás a következő:

Április 9-én: KAC—Obility, Slavia—Viktória, Olimpia—ZsTK.

Április 16-án: Obility—Slavia—ZsTK—ZsSE.

Április 17-én: ZsTK—Viktória.

Április 23-án: Slavia—ZsSE, Olimpia—Obility, ZsTK—KAC.

Április 30-án: Viktória—Olimpia, KAC—ZsSE, ZsTK—Obility.

Május 3-án: Olimpia—Slavia, Viktória—KAC, ZsSE—Obility.

Május 14-én: Obility—Viktória, KAC—Slavia, ZsSE—Viktória.

Május 21-én Slavia—ZsTK, Olimpia—ZsSE. (Az előbb említett egyesületek a pályaválasztók.)

Amint láthatjuk, a sorsolás már jövő vasárnapra írta ki az első mérkőzéseket s így ugyancsak megkezdést fog okozni az egyesületeknek. Nem szerepel a listán a Kadima, a Schwäbische és KSC csapata, melyek még nem tagjai az alszövetségnek.

Nincsen szabályozva a bírókérdés sem, amely pedig felette fontos. A bajnoki szabályzat szerint a vendéglátó csapat 15 ember részére ellátást és utiköltséget tartozik fizetni, továbbá 30 dinár személyenkénti munkabér megtérítést, ami azonban egyesületeinknél nem léven szokásban, valószínűleg elesik s csupán az esetleges jövedelem felére tarthat igényt a nem pályaválasztó egyesület.

A játékosok sürgős igazolása is

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Beckerek.

ajánlható, nehogy emiatt újabb surlódások történjenek.

A tervezet mindenestre sport-szerű és csak örömmel üdvözölhetjük, mert egyedül a komoly bajnoki küzdelmekről reméljük stagnáló footbalsportunk emelkedését s csak azt kívánjuk, hogy a szövetségnek legyen is ereje a mérkőzések terminus szerinti lejártságára kényszeríteni az egyesületeket.

A beogradi bajnokság vasárnapi eredményei: BSK—NAK = 3:1 (1:0). — Slavia—Makkabi = 3:1 (1:1).

Temesvár. TAC—Kinzisi = 0:0.

Arad. AAC—AMTE = 2:1. — CFR—ATE = 3:1.

A „Torontál” hadifogoly postája.

Wieni szerkesztőségünk díjtalanul áll olvasóink rendelkezésére. Megkeresésekre csak e rovatban válaszol. Wiener szerkesztőségünk címe: Wien, Köstlergasse 4.)

Üzenetek.

Sütő Lajosné (Barkaszo.) A rigai bizottság a moszkvai kormányt fel fogja hívni, hogy férje után a kórházakban nyomozzon.

Dr. Sütő Gyula (Barkaszo.) Megkeresés megy a moszkvai csehszlovák irodához Viski százados ügyében.

Spoganits János (Ungvár). A m. kir. bizottság fia után nyomozni fog.

Kiss András (Ókanizsa). Újabb levelét megkaptuk és btyja adatait eljuttattuk Rigába.

Özvegy Gyevi Józsefné (Horgos).

Fia adatait eljuttattuk Rigába. Legyen megnyugodva, a bizottság mindent megtesz felkutatása érdekében.

Balogh Enre (Cornyj Ardov). Balogh Miklós hadapród adatait eljuttattuk Rigába. A bizottság nyomozni fog sorsa utána.

Friedmann Ignác (Kassa). Die ungarische Kommission in Riga hat die Nachforschungen eingeleitet. Wie wir etwas erfahren werden, werden wir Sie in der Zeitung verständigigen.

Dr. Binét József (Lipjany). Megkeresését továbbítottuk Rigába, a bizottság nyomozni fog.

Maries Jánosné (Bajánháza). Férje után a magyar kiserelő bizottság nyomozni fog.

Polgármesteri hivatal Vel. Beckerek.

5152/922 sz. 3080

Ammóniák beszerzés.

A városi tanácsnak határozata alapján 15 palack ammóniák beszerzésére, mely jég készítéséhez alkalmas, az árlejtés kiiratik.

A palackok acélból legyenek, minden egyes palacknak 20 kg ammóniát kell tartalmaznia.

Az áru a vel. becskereki vágóhid rendelkezésére bocsájtandó (az árak ab Vel. Beckerek értendők). Az ajánlatok f. évi április 15-én d. e 10 óráig a város polgármesterénél adandók be.

Vel. Beckerek, 1922 márc. 22.

A polgármester helyett:

Dr. Grubity s. k.

Megnyitás április 1-én.

Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki nagyrődemű közönséget, hogy helyben a

Rosa Béla-féle fűszer- és csemegeüzletet „Az arany szarvashoz” Alexandrova (Fő) u. átvettem és

L. Radovanovič

„Az arany szarvashoz”

új cég alatt fogom tovább vezetni. Az üzletet a berendezés idejére bezártam és

aprilis 1-én nyitom meg. Az üzletet teljesen átalakítottam, elsőrendű finom áruval dusan felszereltem.

Kérem a nagyrődemű közönséget, hogy üzletemet felkeressen, az árukat megtekinteni sziveskedjék. Én pedig mindenkor azon leszek, hogy vevőimet jó, gyors és pontos kiszolgálás által kielégítsen.

Vasárnap az üzlet egész nap zárva.

Becses pártfogását kérve

L. Radovanovič

fűszer- és csemegeüzlet „Az arany szarvashoz”,
VELIKI BECKEREK.

Együtt keresek a szerb, német és magyar nyelvben jártas

pénztárnoknót.

471

Polgármesteri hivatal Vel. Beckerek 5158—922. sz. 3079

Árlejtési hirdetmény.

A városi tanácsnak 5158—922. sz. határozata alapján a városi rendőrség és szolgák részére szükséges 68 pár nyariruhára az árlejtés kiiratik.

Felhivatnak azok, akik erre rendelkeznek, hogy az ajánlatokhoz csatoljanak egy feltételt, amelyet a városi számvevősegtől kapnak, annak jelölésével, hogy azt ismerik.

Az ajánlatok április 11-én délelőtt 10 óráig a polgármesternek adandók át zárt borítékban.

Vel. Beckerek, 1922 március 22.

Alexity s. k., polgármester.

Szülőbirtokosok figyelmébe!

I-ső osztályú

gyökerez szülőbirtványok

bor- és csemegefajokban, kaphatók ezer darabonként 2000 dinárért. Készlet 400.000 darab.

Vevők személyes megtekintés után kivánságuk szerint teljes megelégedéssel szerezhetik be szükségleteiket. Utletési idő március elejétől május 10.

Djordjevič Miša Lozar Novi Sad Ljubijanska (Szt. István) utca 6 szám.

A Zentai Hengermalom Heszler és Társai Rt.-nél Zentán rekonstrukció folytán eladó

13 db 5 méter hosszú hengergszita, 13 db 4 m. hosszú hengergszita, 1 db Haggemacher-féle daraosztályozó siksza, 2 db Haggemacher-féle szekrényes daratisztítógép.

Ezen gépek még rövid ideig üzembn láthatók. 492

Gyógyszertár 417

csomagolóleányt

keres. Cím a Torontál kiadóhivatalában.

Gyári irodába szerbül, magyarul és németül tudó

irodakissasszony felvétetik.

Cím a Torontál kiadóhivatalában.

Eladom

jóforgalmu 494

fűszerüzletemet

a két nagy házzal együtt

a Brigadira Risztitya (Aradai) és Geteova (Német) utca sarkán.

Jégi Péter, fűszerkereskedő.

Kiadja Pleitz Fer. Pál.